

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК ЗА VI КЛАС (ПЪРВИ ЧУЖД ЕЗИК)

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ

Владеенето на чужди езици е от първостепенна важност в съвременните условия на интензивни интеграционни процеси, протичащи във всички сфери на социалния, икономическия и културен живот в Европа и света. Новите реалности, в които живеем, изискват младите хора в България да притежават знания и умения, които ще съдействат за тяхната успешна реализация в глобалния свят, като участват активно в съвместни проекти с представители на други култури и езикови общности, съобразно с установените международни стандарти. Ето защо учениците трябва да бъдат поощрявани да учат чужди езици, да се развиват самостоятелно, да проявяват интерес и разбиране към други народи и култури, да прилагат знанията и уменията си в мултикултурна среда, и да работят ефективно в екип.

Интензивното навлизане на информационните технологии във всички сфери на живота утвърди английския език като международен. Наличието на англоезични телевизионни и радио програми, електронни игри и интернет допълнително засилва мотивацията на учениците за усвояване на английски език като средство за комуникация, информация и развлечение.

Главната цел на учебните програми по чужд език е да очертаят насоките на обучението по чужд език за съответните класове. Програмата по чужд език спомага за интегрирането на обучението по чужд език в общата учебна програма, съдействайки за цялостното развитие на учениците, за обогатяване на общата им култура и изграждане на подходящи модели на социално поведение в ситуации на межкултурно общуване.

Настоящата програма е предназначена за учениците от **шест** клас на основната образователна степен в българското училище. Конкретната цел на програмата е да гарантира изграждане на комуникативните умения от ПРОГИМНАЗИАЛНИЯ ЕТАП, според Държавните образователни изисквания за учебно съдържание по чужди езици. Програмата е съставена за минималния годишен брой часове по чужд език, отговарящ на учебния план (**85 часа за всеки клас**), и е съобразена с психологическата и социална характеристика на учениците от тази възрастова група.

Обучението по английски език е тясно свързано с обучението по родния език и култура. Учебната програма осигурява връзка с обучението и по другите предмети, включени в учебния план, за да се гарантира хармония в овладяването на значимите знания и на ключовите умения, спомагащи за цялостното развитие на ученика.

II. ЦЕЛИ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК

Настоящата учебна програма отразява необходимостта от приемственост и надграждане на усвоените знания и умения от учениците в началния етап на основната образователна степен. Придобиването на езикови знания и умения по английски език, както и създаването на необходимите навици и стратегии на учене ще помогне на учениците да:

- разширят и задълбочат знанията и уменията, придобити в предходните класове;
- придобият основни комуникативни умения за самостоятелно общуване на английски език чрез комуникативни дейности в съответствие с техните интереси;
- формират умения за разбиране на несложни оригинални текстове за четене и слушане;
- придобият основни умения за изразяване на собствените си идеи в писмена форма;
- задълбочат знанията си за граматическата система на английския език;
- развият логическото си мислене и уменията си за самостоятелно вземане на решения и търсене на връзки с усвоеното по други предмети;
- развият интереса си към носителите на английски език и тяхната култура, както и да обогатят знанията си за страните по света;
- развият толерантност и интерес към други мнения, други култури и модели на поведение;
- поддържат висока мотивация за постижения по усвоявания език.

Структурата на програмата дава възможност на учители, родители и автори да се ориентират лесно в учебното съдържание и очакваните резултати. Тя позволява постигнатите резултати да се оценяват обективно според зададените образователни стандарти за учебно съдържание по чужди езици и конкретизирани в нея. За улеснение, учебната програма е представена в табличен вид.

Програмата конкретизира резултатите, които се очаква учениците да постигнат в края на шести клас по

всяко едно от четирите основни умения, като се определят основните тематични области и конкретни теми към тях, чрез които те ще бъдат постигнати.

Програмата представя функционално граматичните категории, контекста, в който те ще се изучават, и дейностите, чрез които учениците ще постигнат очакваните резултати.

Важно място се отделя и на интегрирането на обучението по английски език в общата образователна и учебно-възпитателна училищна програма и осъществяването на връзките между предметите. Изучаването на английски език не само ползва знания и умения от други учебни предмети, но от своя страна ги подпомага и обогатява, а също така създава условия за формиране на стабилна ценностна система и адекватно социално поведение в межкултурен контекст.

III. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ			IV. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ		
Ядра на учебно съдържание	Очаквани резултати по равнище учебна програма	Очаквани резултати по теми	Граматично-функционални категории	Контекст и дейности	Междупредметни връзки
С Л У Ш А Н Е	<p>Ученикът може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разбира обясненията на учителя и репликите на своите връстници в разговори по теми от конкретен интерес. • разбира несложни, свободни разговори с един или повече събеседници на теми от ежедневието или от конкретен интерес. • разбира <i>общия смисъл</i> на кратки, несложни (монологични и диалогични) текстове от различни жанрове на познати, подходящи за възрастта теми. • извлича <i>конкретна информация</i> от кратки оригинални текстове (напр. обяви/ реклами/ съобщения по радиото и др.) на теми от всекидневието или от личен интерес, когато се говори с несложни конструкции и позната лексика. • разбира и извлича информация от текстове и разговори, когато се говори с ясна <i>дикция</i>, стандартно <i>произношение</i> и близко до нормалното <i>темпо</i>. 	<p>Учениците трябва да разширят и придобият следните тематични, понятийни, езикови и социокултурни знания и речеви умения, които да използват успешно за комуникация в учебна обстановка и реални ситуации:</p> <p>Тематични области</p> <p>МОЯТ СВЯТ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Моят живот – плановете и намерения • Ти и аз заедно <p>СВЕТЪТ ОКОЛО МЕН</p> <ul style="list-style-type: none"> • В училище и извън училище • Хранене и здраве • Развлечения за юноши • Грижа за природата • Да опознаем света. <p>Пътуване</p> <ul style="list-style-type: none"> • В помощ на обществото 	<p>Учениците трябва да усвоят следните езикови знания и речеви умения:</p> <p>ФОНЕТИКО-ФОНОЛОГИЧНИ</p> <ul style="list-style-type: none"> – Фразово ударение – Комуникативни функции на интонационни модели <p>ГРАМАТИЧЕСКИ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Местоимения Неопределителни Възвратни • Съществително име Вид и число Членуване (генеричност) Род на същ. име Количествено определяне (little, few) • Прилагателно име Качествени прилагателни – еднаквост, уподобяване по качествен признак 	<p>Учениците трябва да усвояват чуждия език:</p> <ul style="list-style-type: none"> • в приятна, творческа обстановка, в която звучи предимно английска реч с многообразие от автентични образци на стандартна английска реч • чрез смислени интерактивни комуникативни дейности в съответствие с конкретните интереси и възможности • чрез задачи за откриване или решаване на проблеми, които стимулират логическо мислене, самостоятелно вземане на решения и търсене на връзки с усвоеното по други предмети • чрез дейности, които 	<p>Връзката с другите културно-образователни области, включени в учебната програма, е постоянна и се осъществява чрез:</p> <p>а) заимстване на теми от други предметни области; б) заимстване на умения и стратегии за учене, развивани по-задълбочено в други културно-образователни области.</p> <p>Междупредметни връзки в областта на УМЕНИЯТА:</p> <p>Български език и литература:</p> <ul style="list-style-type: none"> • пряко и непряко общуване • речев етикет • устно и писмено общуване • повествование

<p>Ч Е Т Е Н Е</p>	<ul style="list-style-type: none"> • чете на глас с правилно произношение и интонация всички учебни текстове, както и кратки, несложни оригинални текстове на позната тематика. • разбира инструкциите и обясненията в учебника. • разбира <i>общия смисъл</i> на кратки, различни по жанр текстове, вкл. и от оригинални списания, вестници, справочници и художествени произведения, на познати и подходящи за тази възраст теми, когато са написани на стандартен език и не включват сложни или идиоматични изрази. • разбира <i>подробности</i> от съдържанието на по-дълги текстове, написани с учебна цел на подходящи за възрастта теми (включващи описания на обекти, хора, местности, разкази за настоящи или минали случки, събития, приключения и лични преживявания), като използва ограничен кръг стратегии за разбиране при четене (напр. езикова догадка). • ползва съзнателно ограничен кръг основни стратегии за разбиране при четене (напр. езикова догадка, търсене на ключови думи, интернационална лексика и т.н.) • открива и сравнява социокултурна информация подходяща за тази възраст. 	<p>СВЕТЪТ ВЪТРЕ В МЕН</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мисли и чувства • Поведение и обноски • Творецът в мен <p>В СВЕТА НА МОЕТО ВЪОБРАЖЕНИЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Очарованието на древността – митове, легенди • Постижения на техническия гений <p>Понятийни категории</p> <ul style="list-style-type: none"> • пространство и ориентация • местоположение и движение • количество и качество • темпоралност • изказване на намерения, предположения • еднаквост • едновременност • задължителност, необходимост • неопределеност • универсалност/генеричност • процес и състояние 	<ul style="list-style-type: none"> • Числително име Бройни и редни Комунитативни функции (hundreds of...) • Глагол Модални: CAN, MAY, MUST, WILL, SHALL; и заместители BE ABLE TO, BE GOING TO, HAVE TO <p>Спомагателни глаголи: BE, DO</p> <p>Глаголни фрази: MAKE, DO</p> <p><i>Време</i> Минало просто и продължително Бъдеще с WILL И BE GOING TO Вид и време на глагола – минало, настояще, бъдеще</p> <ul style="list-style-type: none"> • Наречие Начин Степен – quite, very; too, enough <p>Възможност/ вероятност</p> <ul style="list-style-type: none"> • Предлози Време Място Посока Цел (go for a swim) 	<p>спомогат за осъзнаване на системата на езика, осмисляне и организиране на усвоените знания, изграждане на трайни стратегии за учене и общуване</p> <ul style="list-style-type: none"> • чрез автентични дейности, продукт на новите технологии – мултимедийни продукти, видеофилми, компютърни задачи и т.н. • като работят самостоятелно и в екип в дух на разбирателство, толерантност и отвореност към новото и непознатото • като периодично преговарят усвоения материал и изпробват придобитите умения в нови ситуации, които дават възможност за персонализиране на изученото. 	<ul style="list-style-type: none"> • разграничаване и употреба на основни глаголни времена • ориентиране в различни литературни жанрове <p>Математика</p> <ul style="list-style-type: none"> • цели и дробни числа <p>История и цивилизация</p> <ul style="list-style-type: none"> • осъзнаване на историческото наследство • видни исторически личности <p>География и икономика</p> <ul style="list-style-type: none"> • работа с географска карта <p>Природни науки и екология Човекът и природата</p> <ul style="list-style-type: none"> • ориентиране в природата • работа с план и карта • осъзнаване различието на човешките раси • осъзнаване на природата
--	--	---	--	---	---

<p>Г</p> <p>О</p> <p>В</p> <p>О</p> <p>Р</p> <p>Е</p> <p>Н</p> <p>Е</p>	<ul style="list-style-type: none"> • води кратък несложен разговор в ежедневни ситуации или по изучавани теми , като търси и дава конкретна информация, изпълнява и дава инструкции, изразява желание или намерение, говори за хора, неща и събития от личния живот. • разказва накратко за случки, събития и преживявания от миналото и настоящето, описва хора, предмети, местности и маршрути, свързани с личния живот или изучавани теми. • води личен разговор по телефона • използва по-широк кръг комуникативни функции – изразяване на желание, намерение, мнение, не/съгласие, представяне на нужди, интереси и предпочитания • подбира социалноуместни изрази в познати ситуации според равнището на езиковата си компетентност • прилага сравнително широк кръг компенсаторни стратегии за преодоляване на трудности в общуването (напр., замяна със синоним/антоним, парафраза, интернационална лексика, а също и невербални средства – мимики, жестове) • използва при общуването прости изрази и заучени типови фрази с произношение и интонация, близки до представените образци. 	<p>Социокултурни знания</p> <p>Социокултурното съдържание се определя най-общо от изучаваната тематика, като учениците трябва да се запознаят с някои характерни особености на живота в други страни, свързани с:</p> <ul style="list-style-type: none"> • етническа/ национална принадлежност • норми и правила на поведение • места и забележителности • опазване на околната среда • пътуване • национална кухня • наследство от миналото – исторически личности • приказки, легенди <p>Сфери на социално взаимодействие</p> <p>Учениците трябва да продължат да развиват уменията си да реагират адекватно в</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Изречение Просто изречение: – словоред – въпроси с „нали“ Синтактични модели: последователни (after) и едновременни (while) действия Сложно съчинително изречение Съчинителни съюзи • Лексика 350 (минимум) лексикални единици за активна употреба Лексикални полета (напр. емоционални състояния, явления в природата , пр.) • Правопис Графемно-фонемни съответствия Фонемно-графемни съответствия Правописни правила РЕЧЕВИ УМЕНИЯ В рамките на своите знания, ученикът трябва да умее да: <ul style="list-style-type: none"> • иска и дава разрешение, забрана • изразява личен ангажимент, 	<p>На учениците трябва да се даде възможност да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ползват подходящи за тяхната възраст справочници и продукти на новите технологии • разширяват репертоара си от стратегии за учене (напр. с техники на запаметяване и възпроизвеждане, за систематизиране на знанията, за откриване на закономерности на употреба и т.н.) • развиват логическото си мислене, откривателските си способности и уменията си за самоконтрол и оценка на собствените си постижения • използват езика за самостоятелна работа според собствените си интереси и възможности (напр. за провеждане на проучвания, водене на дневник и т.н.), като преговарят задълбочено материала усвоен през изминалия период 	<ul style="list-style-type: none"> • описание на различни видове пейзажи • опазване на околната среда Изкуства Музика <ul style="list-style-type: none"> • създаване на усет за мелодия, хармония и динамика Изобразително изкуство <ul style="list-style-type: none"> • наблюдателност и въображение • ориентиране в пространството • изобразяване на природни картини • осъзнаване на културното богатство в галерии и музеи Домашна икономика <ul style="list-style-type: none"> • сглобяване, • моделиране, • приготвяне по рецепта Физическа култура и спорт <ul style="list-style-type: none"> • игри и правила • екипност • хигиена
---	---	--	---	---	---

<p>П</p> <p>И</p> <p>С</p> <p>А</p> <p>Н</p> <p>Е</p>	<ul style="list-style-type: none"> • пише кратки писма във връзка с празници или лични преживявания. • пише кратки обяви, покани, съобщения за предстоящи или минали събития, свързани с личния или училищния живот. • пише кратки описания на места, събития и лични преживявания по модел, като ползва визуални опори. • пише кратки съчинения по изучавани теми с помощта на опори (напр. план). • използва несложни езикови конструкции, с правопис и пунктуация, близки до нормите на чуждия език. 	<p>различна обстановка и ситуации на общуване:</p> <ul style="list-style-type: none"> • в клас • извън клас <p>Учениците трябва да се научат да изпълняват следните социални роли:</p> <ul style="list-style-type: none"> • събеседник в разговор с учител и съученици • събеседник с връстници и по-възрастни от други страни • водещ кореспонденция • турист <p>Комунитативни стратегии</p> <p>Важно е учениците да продължат усвояването и правилно да прилагат различни компенсаторни стратегии при общуването, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> • езика на тялото • международна лексика • неезикови опори • вътрешноезикови замени • прости форми на езикова догадка • помощ от други участници в общуването 	<p>задължение</p> <ul style="list-style-type: none"> • извинява се • изразява съгласие и несъгласие • изразява планове, намерение • изразява желание • изразява необходимост/ липса на необходимост • изразява предположение, вероятност • изразява количествена определеност/ неопределеност • изразява поздравления за празници • сравнява действия от лична програма или ежедневие • съобщава събития в тяхната хронологична последователност или едновременност • прави описание на хора и обекти • прави обобщения 	<ul style="list-style-type: none"> • използват езика за реално общуване, като прилагат успешно компенсаторни тактики за справяне с комуникативни проблеми при задоволяване на собствените си комуникативни нужди • задоволят своята любознателност за други народи и култури и да сравняват и откриват прилики и разлики между родните и чуждите бит и култура. 	<p>Междупредметни връзки в областта на ЗНАНИЯТА:</p> <p>Български език и литература</p> <ul style="list-style-type: none"> • сложно изречение • словоред • време на глагола • словосъчетания • басни, легенди, анекдоти, приказки, научнопопулярни текстове <p>Математика</p> <ul style="list-style-type: none"> • бройни и редни числа • равнинни фигури • ръбести тела <p>Човекът и природата</p> <ul style="list-style-type: none"> • галактика и слънчева система • време и климат • природни пейзажи • селища <p>Музика</p> <ul style="list-style-type: none"> • видове музика <p>Изобразително изкуство</p> <ul style="list-style-type: none"> • пейзаж, портрет композиция • майстори-художници
---	--	--	---	---	---

V. СПЕЦИФИЧНИ ФОРМИ И МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА

Оценяването е ориентирано към положителните усилия на учениците да общуват чрез устна или писмена реч и към оценяване на постигнатите резултати в процеса на усвояването на знанията и уменията.

Оценяването трябва да създаде у учениците положителна нагласа към езика и висока вътрешна мотивация за усвояването му. Учениците трябва да възприемат оценяването като неизменна част от общия диалог между учител и ученик в процеса на ученето. Формите и методите на оценяване трябва да създават положителни преживявания у учениците. Те трябва да дадат възможност на ученика да покаже своите силни страни в усвоените знания и умения.

В шести клас учениците са вече критични и чувствителни както към своите резултати, така и към резултатите на своите съученици. Поради това трябва да се създадат условия за самооценка, взаимна оценка и обективна оценка в учебния процес.

Учениците трябва да имат възможност сами да проверяват резултатите си и да търсят и намират обяснение на своите грешки при изпълнението на конкретни задачи, като прочетат или прослушат отново текст или ги обсъдят със съучениците си.

Учителят наблюдава работата на учениците през целия срок на обучение и отбелязва постиженията им, за да може да даде оценка за развитието и напредъка на всеки ученик. В прогимназиалния етап на обучението по чужд език е особено важно е да се създадат условия за изграждане на положителна вътрешна мотивация у учениците. В този смисъл задачата на учителя е да насърчава всеки макар и малък напредък при усвояването на чуждия език, като помага на учениците да възприемат своите успехи или грешки като процеси, които са изцяло в техния контрол и зависят единствено от техните усилия.

На този етап *текущото* оценяване има преди всичко *насърчителен* характер – учителят поощрява всеки макар и малък успех на учениците и не наказва неспеха или затрудненията, които учениците показват, като използва система от окуражителни знаци без наказателни точки или други наказателни форми.

При *усвояването на новия езиков материал* акцентът е върху *правилността на изказа*. Грешките служат като обратна връзка за учителя: чрез тях той получава информация за това какви трудности учениците срещат при усвояването на езиковия материал. Като анализира причините за трудностите и породените от това езикови грешки, учителят разработва стратегии за тяхното преодоляване и избягване.

При *комуникативните задачи* акцентът е върху *свободата и уместността на изказа* (свободното изпълнение на усвоените комуникативни модели в съответствие с комуникативния контекст). Учителят наблюдава в каква степен учениците използват уместно и с лекота усвоения материал. Учителят обръща внимание на грешките грешки, които нарушават общуването, като отново търси начини за тяхното преодоляване.

Годишната оценка се формира въз основа на *неформалното* и *формалното* оценяване през цялата учебна година. Тя трябва да отразява равнището на постигнатите комуникативни умения според ДОО. Текущите резултати в процеса на учене са в основата на неформалното оценяване: изпълнение на поставените задачи в клас и за индивидуална работа, участие в диалози и групови задачи, изработването на проекти и др. Обективните тестове в края на всеки завършен етап от обучението – урочна единица, учебен срок, учебна година – от своя страна, съставят формалното оценяване на постиженията на учениците.

VI. МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ ПО ПРИЛАГАНЕТО НА ПРОГРАМАТА

Обучението по английски език в шести клас следва педагогическите принципи, залегнали в утвърдените в съвременната методика комуникативни и когнитивни подходи. То е ориентирано към възможностите и интересите на учениците и включва разнообразни, съдържателни, интерактивни учебни дейности в реалистични комуникативни ситуации. Провежда се в занимателна, творческа учебна среда, наситена с подходящи външни опори и продукти на новите технологии, и осигурява интегрирано развитие на всички умения в контекст на богата, разностранна културна информация чрез осъществяване на връзки със знанията по езика, придобити в предходните години, както и със знания и умения от други предметни области.

Целта на обучението през този период е да се разширяват и задълбочават знанията и уменията по езика от предходните години. Запазва се принципът обучението по чужд език да се интегрира в общата учебна програма, за да съдейства за цялостното личностно развитие на учениците, за разширяване на техния кръгозор и изграждане на адекватни модели на социално поведение в ситуации на межкултурно общуване. За тази цел е важно да се отчитат настъпващите значителни физиологични и психологични промени в тази възраст. Учениците вече могат да оперират по-свободно с абстрактни категории, да формират понятия, да откриват причинно-следствени връзки, да разсъждават и да правят сложни умозаклучения. Нарастват и възможностите им да вникват в такива социални категории като демокрация, ред и закон, добро и зло, успех и провал и

др. Интересите им в определени социално-културни области (напр. спорт, музика) се интернационализират с ярко изразена тенденция да се идологизират любими личности като обект за подражание.

Педагогическите принципи залегнали в програмата, както и характерните особености на учениците в тази възрастова група, налагат да се спазват следните изисквания при нейното прилагане:

- задължителен преговор на материала от предходните класове преди въвеждането на новия материал, за да се запълнят пропуските в знанията на отделните ученици и максимално да се уеднакви входното равнище на класа.

- акцент върху практическата полза от изучавания английски език, например чрез гледане на филми, четене на подходящи автентични материали, демонстриране на компютърни игри и др. за поддържане на висока мотивация към изучавания език.

- спокойна и творческа атмосфера на работа в клас.

- максимално доближаване на учебните дейности и речеви модели, разработвани в клас, до реални житейски модели и ситуации.

- свеждане до минимум на лекционните форми на преподаване и стимулиране на активно участие на учениците в разнообразни смислени дейности, способстващи за осъзнаване на реалната комуникативна значимост на изучаваните речеви модели и структури.

- разнообразие от учебни дейности и задачи, които дават възможност за развиване на различни учебни и комуникативни стратегии и удовлетворяване на индивидуалните стилове на учене на учениците.

- превес на интерактивни задачи в близки до реалността комуникативни ситуации, способстващи за изграждане на адекватни модели на социално поведение.

За развиването на комуникативната компетентност на учениците трябва да се създадат подходящи условия за вникване в системата на езика за осъзнаване на комуникативната стойност на изучаваните граматични категории и изграждане на по-устойчиви правила на употреба. Наред с разширяването и задълбочаването на основните езикови умения се обръща специално внимание на подготовката за реално общуване, като се създават условия за разширяване репертоара от изразни средства за изразяване на основни комуникативни функции, за осъзнаване ролята на социокултурния контекст при межкултурното общуване и усвояване на редица компенсаторни стратегии за преодоляване на комуникативни проблеми. Специално внимание се обръща на развиването на умения за самоконтрол и самооценка на собствените постижения, които ще помогнат на учениците сами да разширяват познанията си по езика в области от личен интерес.

Когнитивните акценти в обучението налагат да се използват учебни задачи, които имат висока познавателна стойност, способстват за откриване на езикови правила и осмисляне (интегриране) на изученото, развиват логическото мислене и насърчават прилагането на творчество и въображение при изпълнението им.

При селекцията и организацията на учебния материал и дейности е добре да се съблюдават следните критерии:

Тематичните области се разработват циклично и спираловидно, за да се осигурява възможност за затвърждаване на изучения материал.

Текстовете за четене и слушане са жанрово разнообразни (проза, поезия, публицистика, научна фантастика и т.н.), занимателни, представят езика на живата реч, имат висока познавателна стойност, съответстваща на интересите и интелектуалните възможности на учениците, и включват богата културна информация за други страни и народи, за да могат учениците да осъзнаят богатството на културното многообразие в света. Добре е да се работи предимно с адаптирани оригинални текстове. Новите лексикални и граматични единици се въвеждат в смислен контекст чрез дейности, които насочват учениците към самостоятелно откриване на значението и формата им.

Социокултурната информация е в съответствие с интересите на учениците на тази възраст и способства за разширяване на техния кръгозор и осъзнаване на хуманистичните идеали на нашето съвремие. Необходимо е въведената културна информация да предразполага към сравняване на родната и чуждата култура и утвърждаване на собствената идентичност и култура в условия на толерантност и уважение към другите, към непознатите култури и народи. За развиване на комуникативни умения от особено голямо значение е да се представят разнообразни образци на речеви и поведенчески модели, представящи различни социални роли в реалистичен контекст. Препоръчва се да се включват разнообразни песни и стихотворения, които поддържат интереса към езика и развиват естетически вкус, както и ролеви игри, драматизации и състезателни игри, които развиват умения за общуване и усвояване на нормите за социално поведение.

Учебните дейности и задачи са забавни и разнообразни по формат, представят се в реалистичен, подходящ за тази възраст комуникативен контекст и дават възможност за откривателство, логическо разсъждение, изразяване на собствено мнение, осъществяване на връзки с други предметни области и изява на собствените творчески заложби.

При **степенуването** на учебния материал и подбора на учебните задачи е необходимо да се вземат предвид също така приликите и разликите между родния и чуждия език, за да се даде възможност на учениците да се възползват от положителния пренос на знания и умения в областите на сходство и да се неутрализира отрицателният пренос при различия между двете езикови системи.

При **преподаване** се спазва принципът за *интегрирано* развитие на всички умения. Във фазата на ПРЕДСТАВЯНЕ учениците слушат английска реч и се ориентират в съответния контекст с помощта на подходящ нагледен материал. Фазата на ЗАУЧАВАНЕ обхваща широк кръг дейности – от имитация и повторение до трениране по роли на функционално комуникативни модели и задачи за разсъждение. През крайната фаза – ПРИЛАГАНЕТО, се предлагат дейности, които дават възможност новият материал да се интегрира със знанията усвоени преди това и да се използва за задоволяване на собствени комуникативни цели.

Учебните дейности и задачи са организирани така, че да позволяват балансирано разпределение на времето в клас за самостоятелна работа и работа по групи. Учениците трябва да се насочват да прилагат разнообразни стратегии за учене, за да привикнат сами да контролират своите постижения. Наред с това е важно да се работи също по двойки и групи, за да се усвоят уменията за реално общуване, да се тренират различни модели на комуникативно поведение и да се усвоят основни компенсаторни стратегии за преодоляване на комуникативни проблеми. На този етап използването на родния език постепенно намалява, като учениците се насърчават да общуват на английски в клас, за да затвърждават изучените модели и структури.

Като се има предвид, че най-добрата мотивация за изучаването на чуждия език е осъзнаването на неговата полезност за задоволяване на собствени комуникативни нужди, препоръчва се да се задават домашни работи, свързани с използването на английския език извън клас – гледане и обсъждане на английски филми, търсене на информация в интернет, общуване чрез електронна поща с чуждестранни другарчета и др. Така ще се помогне на учениците да почувстват комуникативната стойност на изученото и да си създадат навик да работят самостоятелно.